

OTSUS

13.01.2023 nr 5-5/2023-003

Koondumisele nr 43/2022 SCHWENK Eesti OÜ / Aktsiaselts Betoonimeister loa andmine koos kohustustega

1. Koondumine

26.09.2022 esitas äriühingu SCHWENK Eesti OÜ (registrikood 16138255) lepinguline esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid SCHWENK Eesti OÜ ja Aktsiaseltsi Betoonimeister (registrikood 11070630) aktsionärid IVARD OÜ (registrikood 10892608), KERME Investeeringud OÜ (registrikood 10894665), OÜ Betoonikoda (registrikood 11271512) ning OÜ Maralle (registrikood 10540967) 21.09.2022 Aktsiaseltsi Betoonimeister aktsiate müügilepingu. Lepingu kohaselt omandab SCHWENK Eesti OÜ [...] % Aktsiaseltsi Betoonimeister aktsiakapitalist. Tehingu tulemusena kuulub Aktsiaselts Betoonimeister koondumise teate esitanud SCHWENK Eesti OÜ valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 26.09.2022 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks SCHWENK Eesti OÜ ja Aktsiaselts Betoonimeister.

SCHWENK Eesti OÜ on Eestis registreeritud ettevõtja, mille üle omab valitsevat mõju Saksa ettevõtja SCHWENK Zement Beteiligungsgen GmbH, mis kuulub SCHWENK Zement GmbH & Co. KG valitseva mõju alla. SCHWENK Zement GmbH & Co. KG kuulub omakorda SCHWENK Geschäftsführungs GmbH valitseva mõju alla ehk Schwenk Building Materials Gruppi (edaspidi „Schwenk kontsern“).

SCHWENK Eesti OÜ tegeleb Schwenk kontserni investeeringute valdusettevõtjana ning pakub müügiabi teenust grupisisesele ettevõtjale SCHWENK Latvija SIA, mis on Lätis

registreeritud ehitusmaterjalide tootja. Eestis müüb Schwenk kontsern tsementi läbi SCHWENK Latvija SIA. Muid tegevusi Schwenk kontsernil Eestis ei ole.

Aktsiaselts Betoonimeister kuulub koondumise eelselt neljale äriühingule: OÜ Maralle omab 25% osalust, IVARD OÜ 27% osalust ning KERME Investeeringud OÜ ja OÜ Betoonikoda omavad mõlemad 24% osalust. Aktsiaseltsi Betoonimeister põhitegevusalaks on valmis betoonisegude tootmine. Aktsiaseltsile Betoonimeister kuulub 100% osalus äriühingutes Aktsiaselts Betoonimeister Jõhvi (registrikood 11336424), Betoonimeister Pärnu OÜ (registrikood 16311512) ning Aktsiaselts Betoonimeister Tartu (registrikood 11351636). Tütarettevõtjad tegutsevad emaettevõtjaga samas valdkonnas – valmis betoonisegude tootmine.

3. Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste koondumise teate esitamisele eelnenud majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

4. Koondumise menetluse käik

Konkurentsiamet avaldas 26.09.2022 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Koondumise kohta asjast huvitatud isikute poolt vastuväiteid ei esitatud.

Seoses vajadusega teha kindlaks KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolude olemasolu või nende puudumine SCHWENK Eesti OÜ ja Aktsiaselts Betoonimeister koondumise puhul, st kas käesolev koondumine võib oluliselt kahjustada konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu, pidas Konkurentsiamet vastavalt KonkS § 27 lg 1 punktile 2 põhjendatuks koondumisega seotud valdkonna täiendavat analüüsimist ning alustas 25.10.2022 otsusega nr 5-5/2022-064 koondumise täiendava menetluse.

Käesoleva koondumise kontrollimiseks, kaubaturgude määratlemiseks, konkurentsi-olukorra analüüsimiseks ning koondumise mõju hindamiseks saatis Konkurentsiamet taotlused teabe saamiseks koondumise osaliste klientidele ja konkureerivatele ettevõtjatele.

04.01.2023 esitasid koondumise osalised Konkurentsiametile kohustuste võtmise ettepaneku.

5. Kaubaturud

KonKS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muuhulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Schwenk kontsern toodab ja müüb ehitusmaterjale ning tegutseb (eelkõige Saksamaal) neljas suuremas ärivaldkonnas:

- tsement;
- liiv ja kruus;
- betoon;
- valmis betoonisegud.

SCHWENK Eesti OÜ tegeleb Schwenk kontserni investeringute valdusettevõtjana ning pakub müügiabi teenust grupisisesele ettevõtjale SCHWENK Latvija SIA, mis tegeleb ehitusmaterjalide tootmisega ning pakub oma klientidele tsementi, kaubabetooni, täitematerjalide ja betoonkatte lahendusi. Kaubabetooni ja betoonkatte lahenduste puhul on koondumise teate esitaja väitel tegemist valmis betoonisegudega.

Koondumise esitaja tõi täiendavalt välja, et vähemalt praeguste tehniliste lahenduste alusel SCHWENK Latvija SIA valmis betoonisegusid Eestisse ei transpordi ja seda liiga suure distantsi tõttu.

Omandatav ettevõtja Aktsiaselts Betoonimeister toodab, transpordib ja pumpab erinevaid betoonisegusid nii professionaalsetele betooni paigaldajatele kui ka väike- ja individuaalehitajatele. Ettevõtja on oma tootmisüksuste kaudu esindatud enamikus Eesti maakondades.

Mõlemad koondumise osalised tegutsevad ehitussektoris Eestis. Schwenk kontsern toodab ja müüb halli tsementi Eesti turule oma Lätis asuva tütarettevõtja (SCHWENK Latvija SIA) kaudu ning Aktsiaselts Betoonimeister ostab halli tsementi, mida kasutab sisendina valmis betoonisegude tootmiseks. Eelnevast tulenevalt tekib koondumise osaliste tegevuste vahel vertikaalne seos halli tsemendi tootmise ja ostmise osas.

Euroopa Komisjoni¹ senise praktika kohaselt kasutatakse tsementi ehitussektoris peamiselt muude materjalide sidumiseks, et tagada nende stabiilsus ja tugevus ning vahetootena

¹ Euroopa Komisjoni otsus COMP/M.7744 – HeidelbergCement / ItalCementi, p-d 11-14.
https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m7744_3373_3.pdf

valmis betoonisegude, betoonitoodete ja mördi tootmiseks. Tsemendi on kahte peamist tüüpi: valge tsement ja hall tsement. Peamine erinevus valge ja halli tsemendi vahel seisneb valge tsemendi tootmiseks kasutatava lubjakivi erilises kvaliteedis. Lisaks kasutatakse valget tsemendi erinevatel eesmärkidel (eelkõige esteetiliste/optiliste aspektide loomiseks ehituses). Valget tsemendi toodetakse suhteliselt piiratud koguses ja see on kallim kui hall tsement. Seega on Euroopa Komisjon pidanud varasemalt halli ja valget tsemendi erinevatele kaubaturgudele kuuluvaks, kusjuures võimalik on nende edasine segmenteerimine tsemendi klasside (CEM I kuni CEM V) alusel ning selle põhjal, kas halli tsemendi müüakse lahtiselt või kottides, jättes samas lõpliku turu määratluse lahtiseks. Geograafilise turu osas on Euroopa Komisjon leidnud, et halli tsemendi müüakse üldjuhul alal, mis jääb kuni 250 km raadiusesse tsemenditehasest. Samas on koondumise teate kohaselt levinud tsemendi müük ka nimetatud raadiusest veidi kaugemale. Tulenevalt asjaolust, et SCHWENK Eesti OÜ ja teine peamine tsemenditootja Eestis, Aktsiaselts Kunda Nordic Tsement, ei tegele valge tsemendi tootmisega, aga valmis betoonisegusid toodetakse nii hallist (valdavalt) kui valgest tsemendist (väga vähesel määral), siis Konkurentsiamet käesoleva koondumise puhul valmis betoonisegusid ei erista.

Koondumise teate kohaselt, tuginedes Statistikaameti andmetele, oli SCHWENK Eesti OÜ turuosa tsemendi tootmise ja müügi kaubaturul Eestis 2021. aastal [40-50]%. Tuginedes Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu andmetele, oli Aktsiaseltsi Betoonimeister turuosa valmis betoonisegude tootmise ja müügi kaubaturul Eestis 2021. aastal [30-40]%. Seega on tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

6. Menetluse käigus koondumise osaliste ja asjast huvitatud ettevõtjate esitatud seisukohad

Kaubaturgude konkurentsiolukorra ja koondumisega seotud mõjude hindamiseks küsis Konkurentsiamet teavet tsemendi ja betooni ostvatelt ettevõtjatelt ja samuti tsemendi ja betooni tootvatelt ja müüvatelt konkurentidelt. Samuti kogus Konkurentsiamet kirjalikult täiendavat teavet koondumise osalistelt.

Koondumise osaliste klientide ja konkurentide seisukohad

Ülevaate saamiseks tsemendi ja valmis betoonisegude tootmise ja müügi kaubaturgude olukorrast, valdkondade tendentsidest ning koondumise mõjust kaubaturgudele, saatis Konkurentsiamet taotlused teabe saamiseks koondumise osaliste suurematele klientidele ja konkurentidele.

Konkurentsiamet kogus ettevõtjatelt teavet eelkõige tsemendi sisseostu ning erinevate ettevõtjate toodangu omavahelise asendatavuse kohta, samuti koondumise mõju kohta üldisemalt.

Vastanute hulgas oli mitu ettevõtjat, kelle sõnul antud koondumisest nende äritegevusele või ka eelpool mainitud kaubaturgudele üldiselt olulist mõju ei kaasneks. Samas mõne ettevõtja vastustest selgus, et antud koondumine mõjutab nende äritegevust pigem negatiivselt ja samuti nähakse negatiivset mõju ka koondumisega seotud kaubaturgudele. Eelkõige toodi välja asjaolu, et koondumise kaudu saaks Aktsiaselts Betoonimeister olulise eelise valmis betoonisegude tootmisel ja müügil, kuna omaks tarnekindlust peamise sisendi, st tsemendi osas. Seeläbi oleksid teised valmis betoonisegude tootjad halvemas

olukorras. Mõni vastanud ettevõtja selgitas, et ei oma enam kummagi koondumise osalisega kehtivaid lepinguid ja seega ei oska mõju eelpool nimetatud kaubaturgudele hinnata.

Toodangu asendatavuse osas leidsid enamus vastanud ettevõtjaid, et koondumise osaliste toodang on üldiselt asendatav teiste ettevõtjate toodanguga ning konkurents kaubaturgudel säiliks ka koondumise järgselt, sest alternatiivsed tootjad ja müüjad on turul olemas – näiteks tsemendi tootmise osas Aktsiaselts Kunda Nordic Tsement ning valmis betoonisegu tootmise osas Rudus aktsiaselts, AS Framm, HC Betoon AS ning Osäühing Rakvere Betoon jt. Mõni vastanud ettevõtja tõi välja ka välismaised ettevõtjad, kellelt nad on nõudluse tekkimisel toodangut (tsementi) tarninud. Vaid üksikud ettevõtjad mainisid võimalikke asendatavuse probleeme tulenevalt väidetavast tsemendipuudusest turul.

Sealjuures SCHWENK Eesti OÜ konkurendid leidsid, et tsemendipuudusega probleeme ei ole, sest piisav varustuskindlus turule on tagatud, sealjuures vastati, et tsementi tarnitakse mitmetest erinevatest välisriikidest. Lisaks oli paar vastanud ettevõtjat arvamusel, et tulenevalt juba praegu näha olevast ehitusmahtude langusest, on väga tõenäoline, et lähitulevikus nõudlus tsemendi järele veelgi väheneb, mistõttu puudub alus eeldada tsemendipuuduse teket turul.

7. Koondumise osalise pakutud kohustused

KonKS § 27 lõike 3 alusel võib Konkurentsiamet konkurentsikahjustamise vältimiseks anda koondumiseks loa tingimusel, et koondumise osalised täidavad endale võetud kohustused.

Selleks, et kõrvaldada koondumisega kaasnevat võimalikku konkurentsikahjustumise riski, tegi SCHWENK Eesti OÜ konkurentsikahjustamise vältimiseks ning turuosaliste huvide tagamiseks 04.01.2023 ettepaneku alljärgnevate kohustuste võtmiseks:

„SCHWENK Eesti OÜ kohustub koondumise järgselt pakkuma Eestis valmisbetoonisegu tootmisega tegelevatele ettevõtjatele ligipääsu hallile tsemendile õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel.“

8. Hinnang koondumisele

Vastavalt KonKS § 22 lõikele 1 lähtub Konkurentsiamet koondumisele hinnangu andmisel vajadusest säilitada ja arendada konkurentsikahjustumise vältimiseks seejuures arvesse kaubaturgude struktuuri ning tegelikku ja potentsiaalset konkurentsikahjustumist, sealhulgas:

- 1) koondumise osaliste turupositsiooni, nende majanduslikku ja finantsjõudu ning konkurentide juurdepääsu kaubaturule;
- 2) juriidilisi või muid kaubaturule sisenemise tõkkeid;
- 3) kaupade nõudlust ja pakkumist;
- 4) ostjate, müüjate ja tarbijate huvisid.

KonKS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsikahjustumise vältimiseks kehtivaid lepinguid, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Aktsiaselts Betoonimeister turuosa valmis betoonisegude tootmise ja müügi kaubaturul on 2021. aasta andmetel [30-40]%. Valitsevat mõju omandav ettevõtja SCHWENK Eesti OÜ ei tegele valmis betoonisegude tootmise ja müügiga Eesti turule, vaid müüb ainult betoonisegude tootmiseks sisendit (hall tsement), mistõttu ei suurene antud koondumise tulemusel turu kontsentratsioon valmis betoonisegude tootmise ja müügi kaubaturul.

Siiski tekib koondumisega vertikaalne seos SCHWENK Eesti OÜ ja Aktsiaseltsi Betoonimeister äritegevuste vahel. Kuivõrd SCHWENK Eesti OÜ tegi menetluse käigus ettepaneku kohustuste võtmiseks, ei olnud Konkurentsiametil vajalik täiendavalt uurida, kas koondumise osaliste vahel tekkiv vertikaalne seos võiks kõnealuse koondumise puhul kaasa tuua võimaliku sisendituru sulgemise riski teiste valmis betoonisegu tootjate jaoks.

Konkurentsiameti hinnangul on, SCHWENK Eesti OÜ poolt menetluse kestel pakutud kohustused on piisavad aitamaks ära hoida võimalikku koondumisest tulenevat konkurentsi kahjustumist. Olukorras, kus SCHWENK EESTI OÜ tarnib kõikidele valmis betoonisegu tootmisega tegelevatele ettevõtjatele tsementi mittediskrimineerivatel tingimustel, et teki koondumise kaudu võimalust sisendituru sulgemiseks Aktsiaseltsi Betoonimeister konkurentide jaoks.

Ühtlasi on oluline rõhutada, et suurimaks halli tsemendi tootjaks Eestis on Aktsiaselts Kunda Nordic Tsement, lisaks on valmis betoonisegude tootmisega tegelevad ettevõtjad tsementi ostnud teistes riikides asuvatelt ettevõtjatelt.

Samuti on koondumise järgselt kaubaturul mitmeid Schwenk kontserni mittekuuluvaid valmis betoonisegude tootmisega tegelevaid ettevõtjaid, nt HC Betoon AS, Rudus aktsiaselts, Võru Betoon OÜ, NURMET OÜ, Osühing Rakvere Betoon, aktsiaselts VMT Betoon jt. Seega isegi olukorras, kus koondumise järgselt kuulub Aktsiaselts Betoonimeister tsemendi tootmisega tegeleva ettevõtja valitseva mõju alla, on teistel tsemendi tootmisega tegelevatel ettevõtjatel piisavalt võimalusi tsemendi müügiks Eestis.

Kõike eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 otsustab Konkurentsiamet

anda loa SCHWENK Eesti OÜ ja Aktsiaselts Betoonimeister koondumisele tingimusel, et koondumise osalised täidavad käesoleva otsuse punktis 7 nimetatud kohustused.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Evelin Pärn-Lee
Peadirektor

*Konkurentsiameti 13.01.2023 otsuse nr 5-5/2023-003
ärakiri on samane originaaliga. Ärakirjast on välja
jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis
tähistatud nurksulgudega.*

/Kairi Kaasik-Aaslav/ 24.01.2023